

Konstytucja RP. Rozdział VI – Rada Ministrów i administracja rządowa

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].

Konstytucja RP. Rozdział VI – Rada Ministrów i administracja rządowa

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu VI rozdziału Konstytucji RP oraz na pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Wskażesz najważniejsze zapisy VI rozdziału Konstytucji RP.
- Scharakteryzujesz kompetencje i odpowiedzialność Rady Ministrów.
- Przeanalizujesz ścieżki powoływania Rady Ministrów.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Dla zainteresowanych

**Konstytucja RP.
Preambuła, rozdział I i II**

**Konstytucja RP. Rozdział
III – Źródła prawa**

**Konstytucja RP. Rozdział
IV – Sejm i Senat.
Procedura legislacyjna**

**Konstytucja RP. Rozdział
V – Prezydent RP**

**Konstytucja RP. Rozdział
VII – Samorząd
terytorialny**

**Konstytucja RP. Rozdział
VIII – Sądy i trybunały.
Sąd Najwyższy**

**Konstytucja RP. Rozdział
IX – Organy kontroli
państwowej i ochrony
prawa. Organy
konstytucyjne**

**Konstytucja RP. Rozdział
X – Finanse publiczne**

**Konstytucja RP. Rozdział
XI – Stany nadzwyczajne**

**Konstytucja RP. Rozdział
XII – Zmiana Konstytucji
RP**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Konstytucja RP. Rozdział VI – Rada Ministrów i administracja rządowa

Konstytucja RP ustanawia w Polsce system rządów **parlamentarno-gabinetowych** z elementami systemu kanclerskiego. Przesłankami na rzecz tej tezy są:

- ściśle powiązanie kadencji Rady Ministrów z kadencją sejmu (Rada Ministrów ma obowiązek podać się do [dymisji](#) najpóźniej w dniu pierwszego posiedzenia nowo wybranego sejmu);
- zapewnienie sejmowi decydującego wpływu na skład i program rządu, w tym na stworzenie specjalnej ścieżki pozwalającej wyłonić gabinet bez udziału prezydenta;
- ponoszenie przez członków Rady Ministrów odpowiedzialności politycznej przed sejmem;

- ponoszenie przez członków Radę Ministrów odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu;
- wyposażenie Rady Ministrów w kompetencje pozwalające na samodzielne sprawowanie ogólnego kierownictwa w zakresie wszystkich sfer polityki wewnętrznej i zagranicznej państwa.

Kanclerski model znajduje wyraz w:

- nadaniu Prezesowi Rady Ministrów nadrzędnej pozycji w Radzie Ministrów (w tym w zakresie kompetencji osobistych);
- dopuszczeniu konstruktywnego [wotum nieufności](#) jako formy odpowiedzialności parlamentarnej przed sejmem (w polskim systemie funkcjonuje też wotum nieufności wobec poszczególnych ministrów, czego nie ma w systemie kanclerskim).

W Konstytucji RP istnieją jednak pewne elementy **modelu semiprezydenckiego**.

Należą do nich następujące zasady:

- prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych, ma więc niezależny, silny mandat wyborców;
- prezydent jest wyposażony w stosunkowo szerokie kompetencje ustawodawcze i wykonawcze, pozwalające mu oddziaływać na politykę rządu (np. weto ustawodawcze, udział w podejmowaniu decyzji o szczególnym znaczeniu dla obrony i bezpieczeństwa państwa).

Skład Rady Ministrów

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Powołanie Rady Ministrów

Powołanie Rady Ministrów odbywa się w kolejnych krokach. Każdy następny jest podejmowany tylko wtedy, gdy w kroku wcześniejszym Rada Ministrów nie uzyskała wotum zaufania.

Odwołanie Rady Ministrów i jej poszczególnych członków

Odwołania Rady Ministrów dokonuje prezydent w następujących przypadkach:

- złożenia dymisji przez Prezesa Rady Ministrów;
- uchwalenia przez sejm konstruktywnego wotum nieufności;
- odmowy udzielenia przez sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów (Rada Ministrów niezależnie od obowiązku posiadania wotum zaufania wyrażanego na początku swego urzędowania może w każdej chwili zwrócić się do sejmu za pośrednictwem Prezesa Rady Ministrów o wyrażenie wotum zaufania);
- śmierci Prezesa Rady Ministrów.

Odwołania poszczególnych członków Rady Ministrów dokonuje prezydent w następujących przypadkach:

- złożenia dymisji przez ministra za pośrednictwem Prezesa Rady Ministrów;
- uchwalenia dla ministra wotum nieufności przez sejm (wymagane jest przegłosowanie takiego wniosku większością głosów ustawowej liczby posłów);
- złożenia przez Prezesa Rady Ministrów wniosku o odwołanie ministra (przychylenie się przez prezydenta do wniosku premiera jest konstytucyjnym obowiązkiem).

Odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów

Członkowie Rady Ministrów ponoszą indywidualną odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie konstytucji lub ustaw oraz za popełnienie przestępstwa w związku z zajmowanym stanowiskiem. Z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej wystąpić może co najmniej 115 posłów, a sejm pociąga do odpowiedzialności większością 3/5 głosów ustawowej liczby posłów.

Kompetencje Rady Ministrów

Akty prawne Rady Ministrów

Wyróżnia się następujące akty prawne Rady Ministrów:

1. Akty normatywne będące źródłem powszechnie obowiązującego prawa. Są to tzw. rozporządzenia wydawane na podstawie i w celu wykonania ustaw.
2. Akty normatywne mające charakter wewnętrzny, obowiązujące tylko jednostki organizacyjne podległe Radzie Ministrów. Są to uchwały Rady Ministrów, zwane zarządzeniami.
3. Akty prawne Prezesa Rady Ministrów, które dzielą się podobnie jak akty prawne Rady Ministrów.

Ministrowie kierujący działem administracji rządowej mają w granicach swoich kompetencji prawo wydawania analogicznych rozporządzeń i zarządzeń.

Kompetencje Prezesa Rady Ministrów

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą myśli. Poszukaj informacji na temat sporów kompetencyjnych między Prezesem Rady Ministrów a Prezydentem RP i umieść ich przykłady w odpowiednich miejscach mapy myśli.

Zastanów się, czy Prezes Rady Ministrów powinien mieć większe kompetencje względem Prezydenta RP. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Słownik

dymisja

zwolnienie lub rezygnacja osoby z zajmowanego stanowiska lub urzędu

minister bez teki

członek rządu w randze ministra, który nie kieruje żadnym ministerstwem

odpowiedzialność konstytucyjna

odpowiedzialność najwyższych urzędników państwowych za naruszenie konstytucji lub ustaw oraz za popełnienie przestępstwa w związku z zajmowanym stanowiskiem

odpowiedzialność polityczna

zwana również parlamentarną; ponoszą ją poszczególni członkowie gabinetu lub cały gabinet przed parlamentem w związku ze sprawowaniem swoich funkcji

wotum nieufności

podjęta w specjalnym głosowaniu uchwała parlamentu wyrażająca brak zaufania do działalności ministra albo rządu; prowadzi do ich dymisji

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem, w którym dr Krzysztof Kowaluk wyjaśnia, w jaki sposób może być powołany rząd, i wykonaj ćwiczenia.

Trwa wczytywanie danych...

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DVHmJ4Bb6>

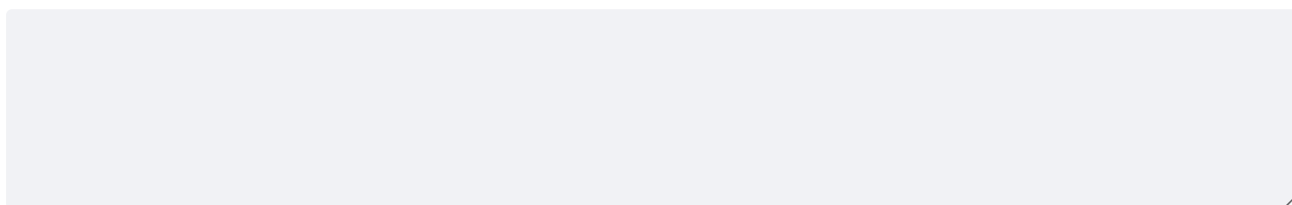
Film pt. "Formowanie rządu"

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału - dotyczy formowania rządu.

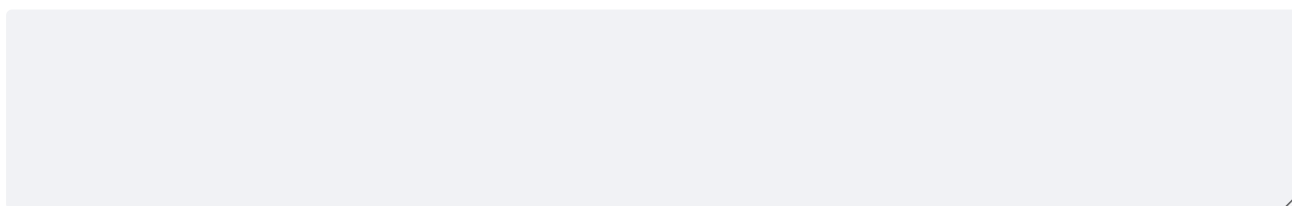
Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, czym są prerogatywy prezydenta.

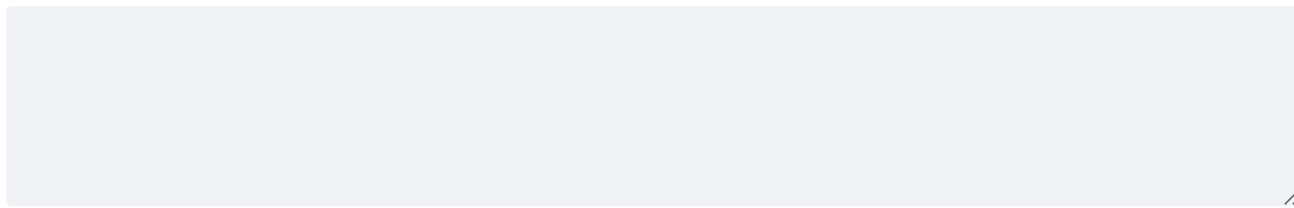
Ćwiczenie 2

Na podstawie filmu zrekonstruuj trzy kroki konstytucyjne powołania rządu.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, na czym polegała wyjątkowość sytuacji z 2004 roku.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Materiał źródłowy do ćwiczeń nr 1-3.

” **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 147

1. Rada Ministrów składa się z Prezesa Rady Ministrów i ministrów.
2. W skład Rady Ministrów mogą być powoływani wiceprezesi Rady Ministrów.
3. Prezes i wiceprezes Rady Ministrów mogą pełnić także funkcję ministra.
4. W skład Rady Ministrów mogą być ponadto powoływani przewodniczący określonych w ustawach komitetów.

Art. 148

Prezes Rady Ministrów:

1. reprezentuje Radę Ministrów,
2. kieruje pracami Rady Ministrów,

3. wydaje rozporządzenia (...).

Art. 149

1. Ministrowie kierują określonymi działami administracji rządowej lub wypełniają zadania wyznaczone im przez Prezesa Rady Ministrów. Zakres działania ministra kierującego działem administracji rządowej określają ustawy.

2. Minister kierujący działem administracji rządowej wydaje rozporządzenia. Rada Ministrów, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie ministra.

3. Do przewodniczącego komitetu, o którym mowa w art. 147 ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy odnoszące się do ministra kierującego działem administracji rządowej.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Przeanalizuj materiał źródłowy i wykonaj polecenie.

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 157

1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem solidarną odpowiedzialność za działalność Rady Ministrów.
2. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem również odpowiedzialność indywidualną za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].

Przeanalizuj materiał źródłowy i wykonaj polecenie.

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 158

1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].

Przeanalizuj materiał źródłowy i wykonaj polecenie.

” Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.

§ 1. Ustanawia się wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, zwany dalej „Programem”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonawcami Programu są minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego oraz minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Źródło: *Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 5.05.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Rozdział VI – Rada Ministrów i administracja rządowa

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

6) przedstawia kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wskazuje najważniejsze zapisy VI rozdziału Konstytucji RP;
- charakteryzuje kompetencje i odpowiedzialność Rady Ministrów;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń;
- analizuje ścieżki powoływania Rady Ministrów.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- webquest;
- analiza tekstu źródłowego;
- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z tematem zawartym w e-materiałach.
2. Nauczyciel przedstawia temat i cele lekcji.
3. Uczniowie mają w małych grupach samodzielnie sformułować pojęcie – Rada Ministrów. Następnie odczytują swoje propozycje znaczenia pojęcia, a wyznaczona osoba przedstawia znaczenie definicji z encyklopedii.
4. Po krótkim wprowadzeniu nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się na 5 grup.

Faza realizacyjna

1. Zadaniem uczniów będzie przygotowanie wspólnej prezentacji o Radzie Ministrów i administracji rządowej z wykorzystaniem aplikacji Google, dostępnych źródeł, e-materiałów i zasobów internetowych. Będą oni opracowywać wskazane fragmenty materiałów:

- grupa 1 – Rada Ministrów i administracja rządowa;
- grupa 2 – powołanie Rady Ministrów;
- grupa 3 – odwołanie Rady Ministrów i jej poszczególnych członków;
- grupa 4 – odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów i akty prawne;

- grupa 5 – kompetencje Rady Ministrów.

Grupy wybierają koordynatora, który przydziela poszczególnym osobom zadania do wykonania i będzie odpowiedzialny za wpisanie przygotowanych treści i materiałów do prezentacji.

2. Następnie nauczyciel podaje wskazówki, jakie informacje powinny znaleźć się w przygotowywanym materiale. Każda prezentacja powinna zawierać bibliografię na ostatniej stronie.
3. Grupy przystępują do pracy. Nauczyciel koordynuje pracę uczniów oraz udziela wskazówek co do informacji, jakie mogą im się przydać.
4. Uczniowie przedstawiają swoje fragmenty prezentacji. Nauczyciel monitoruje czas każdego wystąpienia.
5. Uczniowie na podstawie wysłuchanych prezentacji sporządzają notatki w zeszycie.
6. Prowadzący włącza film i poleca, aby uczniowie po jego obejrzeniu dobrali się w pary i odpowiedzieli na pytanie z ćwiczenia 1. Po krótkiej naradzie i dyskusji osoby chętne lub wyznaczone przez nauczyciela przedstawiają propozycję swojej odpowiedzi, a ten w razie konieczności weryfikuje i uzupełnia informacje.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel poleca, aby uczniowie jako podsumowanie dzisiejszej lekcji wykonali wskazane przez niego ćwiczenia w e-materiałach, następnie wspólnie omawiane są odpowiedzi.
2. Osoby lub grupy angażujące się w czasie lekcji zostają ocenione.

Praca domowa:

Napisz w zeszycie 3 pytania, które mogłyby się znaleźć na kartkówce lub sprawdzianie z dzisiejszej lekcji.

Wykonaj samodzielnie pozostałe ćwiczenia w e-materiale.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., prawo.sejm.gov.pl.

Monitor Polski, prawo.sejm.gov.pl.

Słownik myśli społeczno-politycznej, praca zbiorowa, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2007.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Film można wykorzystać do powtórzenia informacji dotyczących powoływania Rady Ministrów.